

ורדו. קבוצה זו היתה הממשלה האמיתית, "המיטבח" של גולדה. בדיונים אלה הוחלט בסירוש להעלים כל ידיעה על הכנות הערבים למלחמה. להעלים מעיני הציבור, להעלים מעיני הממשלה, ובעיקר להעלים מעיני האמריקאים.

כל חשש שמא עלולה לפרוץ מלחמה היה יכול ליצור לחץ ציבורי על הממשלה ללכת למשאומתן שלום, שגולדה גילידין לא רצו בו. חשוב יותר: ידיעות כאלה היו עלולות להמריץ את האמריקאים להתערב ולהפעיל לחץ על ישראל, כדי שתעלה על דרך המשא והמתן.

ברוח זו ניתנה למעשה הוראה לאלי זעירא לשקר לממשלה, על ידי טישטוש משמעותן של הידיעות הצבאיות.

מגמה פוליטית זו נתמכה על ידי הערכת הקצינים, שדי בכוח צה"ל אפסי כדי להביס

בניפרות מספר שהוא עצמו גייס את יחי רתו באמ"ן שבוע לפני המלחמה. אולם שאר יחידות אמ"ן יצאו לחופשה. בשעות הקריי טווח של היום השישי, 24 שעות לפני המלחמה, לא מצא באמ"ן אלא קציני-תורן וזטר. זאת בשעה שבתקי אמ"ן הצטברו מאות ידועות, שכל אחת מהן היתה מספיקה כדי להועיק את המדינה כולה, ובשעה שבידי המוסד היתה הידיעה המוסמכת של המקור הבכיר, שקבעה כי המלחמה עומדת לפרוץ תוך שעות.

טימטום חולני? רשלנות פושעת? אדישות צינית לגורל המדינה? בוודאי שלא. כל אלה היו אנשים מנוסים, מיקצוענים. על שולחנם היו מונחות מאות ידיעות. חלקן טענו שהמלחמה עומדת בשער, חלקן טענו שזהו תרגיל ערבי.

כל ראשי המודיעין — אמ"ן, המוסד והשא"ר — היו משוכנעים שזהו תרגיל, מפני שרצו להאמין שזהו תרגיל. ומכיוון שהאמינו שזו היתה תרגיל, הם יחסו חשיבות לידי

הממשלה הסודית של גולדה החליטה להעלים את הידיעות על המלחמה המתקרבת מפני שחששה מפני לחץ אמריקאי שיכפה עליה את השלום

עות שאמרו כך, והתעלמו מן הידיעות שאמרו את ההיפך. כליכר האמינו, עד כי אף לא מצאו לנכון להודיע לגולדה ולריון שיש ידיעות כאלה. מה גם שגולדה היתה עסוקה בלספר על העלבון שהעליב אותה קרייסקי זה עתה, בשעה שביקרה אותו בווינה, כשלא הציע לה אף כוס מים. (שקר, לייברי קרייסקי). ואילו דיון היה עסוק בידיעות שניבאו מעשה-טרור גדול (אם לא התעלס באותו הרגע עם אחת היודים שות של הגברת אלישבע).

הו הרקע לויכוח בין זמיר ובניפרות. מי ידע מה ומתי? מי העלים, ומדוע?

זהו ויכוח חשוב. שעוריה היא שהדברים נותרו נעלמים גם כעבור 16 שנה. חוץ מה פרטים של שיתוף הריגול והות המרגלים, אין רבר שיש עוד להסתירו. אין זאת אלא קנזיה של אש-מודיעין, המבקשים לכסות את שגיאותיהם הקטלניות.

אבל זה ויכוח לגבי העבר — ולנו חשוב יותר העתיד.

מתחיליה המודיעין של ישראל כבר הפכו שסידבר. המחיל של יוסי הכיפורים בא אחרי הכישלון של המודיעין בחיזוי הריכוז של הצבא המצרי כסיני במאי 1967. הוא קדם לכישלון הטוטאלי של המודיעין בהערכת הנתונים לקראת מלחמת-הלבנון, והכישלון הטוטאלי של המודיעין בחיזוי האינתיפאדה של המחבלים האלה, שעלו בחייהם של אנשים בה רבים, נבעו מאותו המקור עצמו: היחס אל הערבים כאל תת-אדם, וההשתעבדות לתפיסה השלטת של הפוליטיקאים.

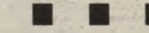
זה קרה בעבר, וזה יקרה בעתיד. זה יקרה כל עוד הצמרת הפוליטית שלנו תחיה בעולם של דימיון, תוך התעלמות מן המציאות. המציאות הפתיעה אותה כעבר ותפתיע אותה גם להבא. קהילת-המודיעין, הנאמנה והמשועבדת, תופתע יחד איתה. גם בפעם הבאה.

כל התקפה ערבית. אריאל שרון, או אלוף פיקוד-הדרום, השמיע דברים אופייניים: הוא התנגד לכל פעילות "שתיצור אווירת מילי-חמה בארץ... יש לנו תוכניות לכל מצב... עוד 1000 טנקים למצריים ועוד 500 טנקים לסוריה אינם מסכנים כיום את קיום מדינת ישראל ואת יכולת ההגנה במקום שאנחנו יושבים היום". בעיני שרון היה חשוב דווקא "למנוע הישג מדיני מהמצרים", — ושמועות על מלחמה קרובה עלולות היו להנחיל למצרים הישג כזה.

לדרו היתה השקפה קיצונית עוד יותר. הוא דווקא ייחל למלחמה. הוא התכוון אז לרוקן את קו בר-לב ואת כל השטח בטוח של 30 ק"מ מהתעלה, שלא יהיה בהם יהודי אחד וטנק אחד. "לספוג" לתוך שטח זה חמש אוגני דות מצריות, "ואחר-כך לסגור עליהם את הדרת ולסגור אותם פה. יש לקרב הזה סיכונים מדיניים, אבל הוא יפה מאוד, ואני בטוח שהוא ייכנס לספר ההיסטוריה הצבאית... תוכנית קלאסית, שלא כליכר התממשה.

ישאל גלילי הודיע בדיונים אלה כי הערבים "מוכנים לשלום ולמערכת הסכמים וערכויות בינלאומיות וכיצא כזה, כל זה כתנאי שאנו נסוגים באופן מלא לקו הקודם". עובדה זו הועלמה מעמדי ישראל, ואף הוכחשה נמרצות כאשר אנשים כמוני העלו אותה אז בכנסת ועל בימות אחרות.

אלי זעירא אמר נאחד הדיונים כי "אנו מביאים בחשבון את חוסר-ההגיון אצל הערבים". נימה גזענית זו התנגנה בכל הדיונים.

מי שמכנים את עצמו לנעליו של קצין, שזה היה עולמו הרוחני באותה עת, מסוגל להבין את מעשיו ומחלוליו. רובם לא פגשו מנהיג ערבי מימיהם. הערבים העלובים האלה לא יתיקפו את צה"ל הבלתי-מנוצח. ואם יתיקפו, מה טוב. נשבור להם את הראש. רק כך אפשר להסביר דברים שכיום אי אפשר להבינם כלל.

זהו תמליל שני הראיונות עם צבי זמיר

המוסד, שאתה עומדת אז בראשו, בחוסר-יערנות למה שקורה ובהעני רבה לא נכונת של האינפורמציה שבה הגיעה אליכם.

קודם כל, הערכה לא-נכונה של האינפור-מציה במישור האסטרטגי היא מסקנה של ועד-תאגודת. מה אמרה ועדת אגרנט, כשהיא בדקה את המידע לאחר מלחמת יוסי-הכיפור ריס? היא הגיעה למסקנה שהעובדות, הידיעות שהיו בידי הגורמים המעריכים — והאחר ריות הזאת היתה על אמ"ן — היו כאלה שמי הן אפשר היה להסיק מסקנות שונות מאלה שהמחקר הטיק. והיא האשימה את האנשים כמה שהיא האשימה ופסקה עליהם מה שהיא פסקה. בזה אין ויכוח. השאלה היא, כעת, ויואל חידש דברים שכאלו לא היו בפני ועדת-אגרנט, ואני קורא את זה בעיתון מדי פעם, ואני רוצה להגיד לכם, אני בדרך כלל תמה. אני בתוך הבידורים האלה, מישפטים, אני בעצמי ביקשתי לקרוא את העדות שלי בראיון כדי לרענן את העדות שלי. לא קיבלתי רשות. אני לא מצליח לשמוע מסך עובי

להלן הראיון שערכו דן מרגלית ואיל-נה דיין עם האלוף (מיל) צבי זמיר, ראש-המוסד לשעבר, ב-10 בנובמבר 1989 ב"מוסף המוסים", בקיפוצים קלים.

בתקופה האחרונה היינו עדים שוב לגל של פירסומים על מה שקרוי המחדל של לפני מלחמת יוסי-הכיפורים. היו רשמיות, היו מאמרים, היתה ביקורת חריפה של תא"ל יואל בן-פורת, ועכשיו הגיע תורו של ראש-המוסד לשעבר לומר את דברו.

נאמר שבעיקבות הפירסומים אלה, ובעיקר בעיקבות הפירסומים המיוחסים לבן-פורת, אתה ביקשת להגיש נגדו תביעת-דיבה. על מה רצית להגיש נגדו תביעת-דיבה?

היו פירסומים שתיארו את עבודת המוסד. לייטב ידעתי יואל עשה את זה מבלי לדעת בעצם מה קרה בדיוק במוסד באופן אחראי ורישמי. הרברים פורסמו בעיתון. אני הייתי סבור שצריך להעמיד את הדברים על דיוקם, והדרך היחידה שהתאפשרה לי היתה לתבוע למישפט. פניתי לעיתונאים שכתבו ולעורכי-העיתונים, ובעצם אין לי טענה לעיתונאים שכתבו את הדברים מפיו, כי אחרי הכל הוא היה אמור לדעת, והם קיבלו אינפורמציה שלכל הדיעות היא ממקור מוסמך. אף כי הם ידעו שיואל עבר תקופה לא-קלה, אבל... כלומר, זה פיתיון שאולי קשה לעמוד בפניו. אני פניתי לעורכי-העיתונים ואמרתי להם את הדבר, וכמוכן שפניתי למישרד ראש-הממשלה, מכיוון שכל כירור חייב פתיחה של מיסמכי ועדת-אגרנט. ראש-הממשלה סירב לפתוח את מיסמכי ועדת-אגרנט.

הוא אמר לך את זה באופן אישי? הוא אמר לי את זה באופן אישי, כן. והוא ביקש ממני למנוע את הפירסום, והוא הציע הצעה אלטרנטיבית. ואני מוכרח לומר שאני אינני מבטל את מה שהוא אומר, אני לא חושב שלמדינת-ישראל, בעת הזו, מה שצריך זה להתחיל לחטט בוועדת-אגרנט, ובוודאי יש רבים שרוצים לחטט.

מה ההצעה האלטרנטיבית שהיא הציע לך? הוא הציע, הוא אמר: אני מסכים שייקבע כורך, אחד משופטי ועדת-אגרנט שהם חיים עימנו, מכירים את העניין — שהם יחקרו את זה ויוציאו מסקנה. ואני הסכמתי. יותר מזה... והם יחקרו ויוציאו מסקנות, אם העובדות נכונות.

מי יהיה הבורר? ייבחר אחד משופטי ועדת-אגרנט שחיים איתנו, ויבדלו לחיים ארוכים. הם מכירים את העובדות, הם אולי המוסמכים ביותר לחקור ואני הסכמתי. אבל מערכות-היעותנים והעיתונאים סירבו.

אז רגע, יכול להיות שבבלל היתה בוררות בינך לבין בן-פורת? אבל העיתונאים סירבו לבוודות, ואז אני חזרתי לראש-הממשלה וביקשתי שכל זאת ייעשה... שהידיעות ישתחררו. והיה סירוב של ראש-הממשלה, שאני לא מצדיק אותו. וקיבילתי את הסירוב. אני חושב שראש-הממשלה העריך, הוא גם העריך בכתב, את העובדה שאני — קודם כל הוא מכיר בעובדה, הוא מכיר בעובדה שלא רק אני אלא גם המוסד נפגע. והאמינו לי שבמלחמת יוסי-הכיפורים אי-אפשר להטיל דופי במוסד.

אבל העניין שלך בבוררות איננו עם העיתונאים, הוא עם יואל בן-פורת. מדוע לא ערכת בירור איתו, בוררות איתו? קודם כל, יש לי ידיעה על העיתונות ועל האחריות של הפירסומים שלה, אבל נשמט את זה כרגע זה. אני לא דיברתי איתו, אבל אני יודע מפרקליטי שיואל סירב ללכת לבירור.

בוא נבדוק מה מפריע לך בכל מה שאמר יואל בן-פורת. הנקודה המרכזית היא שיואל בן-פורת שוב ושוב שים גם את צמרת אמ"ן וגם את

דן מרגלית, העורך

מרגלית

מה נרם לך לעשות מאמץ כזה?

דיין

נס וזה מדבר לזכותך

דה אחת או שתיים מרכזיות שאמר בן-פורת, ושאתה חושב שהיתה ראויה לבירור בפני אחד משופטי ועדת-אגרנט?

אומר לך. הלא האשמה העיקרית היא שהידיעה היתה במוסד 36 שעות לפני שהדבר התפרסם. וזה מחוסר-שחר. מחוסר-שחר: עוד פירסם גם — עוד למשל, עוד דוגמה. הוא פירסם לקט, בתפקידו באמ"ן. הלקט נאסף על-ידי אמ"ן. הוא פירסם שהלקט נאסף. ואחר-כך העובדות שהיו בלקט הופיעו בכל מיני קטעי-עיתונים. הלקט היה, אגב, ורוד ביותר, אחר-כך — כתבו העיתונים. העניין